

Інформаційні та інноваційні технології в забезпеченні й організації освітнього процесу: тези доповідей і наукових повідомлень учасників ІХ конференції школи педагогічної майстерності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2015. – 102 с.

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2015

НАУКОВО-МЕТОДИЧНА КУЛЬТУРА ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК УМОВА ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНОГО ФАХІВЦЯ

Одним із найважливіших завдань, що стоять перед суспільством, є його сталий інноваційний розвиток. Визначальним елементом цього процесу є система вищої професійної освіти, покликана створити механізм забезпечення відповідності запитів особистості запитам суспільства і держави. Ця обставина зумовила постановку мети перед вищими навчальними закладами – формування інтелектуальної, високоморальної, професійно компетентної особистості, якій притаманне розвинене почуття відповідальності за долю країни.

Успішність досягнення поставленої мети багато в чому залежить від якості науково-педагогічних кадрів. Це пояснює появу нових вимог до викладача вузу, згідно з якими він повинен бути творчою індивідуальністю, володіти оригінальним, проблемно-педагогічним та критичним мисленням, здатністю до створення багатоваріантних програм, що відображають передовий світовий досвід та нові технології навчання. По-суті, мова йде про високий рівень науково-методичної культури викладача.

Сучасна вища школа опинилася в суперечливому становищі: з одного боку, вона обумовлює науково-технічний прогрес, а з другого – усередині самого освітнього процесу простежується чітка тенденція до стабільності, незмінності, внутрішнього опору інноваційним явищам в освітній галузі. Дослідження особливостей професійної діяльності викладача вузу, вивчення характеру і змісту функцій, котрі він виконує, дало можливість зрозуміти, що у структурі професійної діяльності викладача провідне місце відведено науково-методичній діяльності, а пов'язі із нею науково-методичні функції не тільки пронизують увесь зміст його професійної діяльності, а й є свого роду її каркасом або стрижнем.

Цілісне уявлення про науково-методичну діяльність викладача можна отримати лише завдяки її розгляду в чотирьох, аспектах, а саме “науково-методична діяльність як: процес”, система,

цінність, результат, кожен з яких акцентує увагу на різних боках її.

За першого підходу до розуміння науково-методичної діяльності вона означає наявність процесуального аспекту як при визначенні її змістовної спрямованості (методична, інноваційна та наукова), так і під час виокремлення процесуальних компонентів (діагностика, цілепокладання, планування, організація і контроль). Процесуальний контекст науково-методичної діяльності передбачає наявність певних розумових процесів, за допомогою яких викладач регулює свої дії відповідно до поставлених завдань. Із цієї точки зору науково-методична діяльність – це безперервний процес вирішення стратегічних, тактичних і оперативних завдань. Будучи усвідомленими і цілеспрямованими за своєю природою, розумові процеси, що мають місце при вирішенні таких завдань, є вираженням ставлення викладача до демонстрації науково-методичних знань, умінь і способів діяльності.

Системний аспект науково-методичної діяльності базується на прийнятому в психології розумінні діяльності як системи, важливими компонентами якої є дії та операції, а також відповідні їм психічні утворення – мотиви, цілі, завдання. Системна інтерпретація науково-методичної діяльності дає цілісне уявлення про її сутнісні характеристики у внутрішньому і зовнішньому планах. При цьому сама науково-методична діяльність викладача описується через поняття: суб'єкт, об'єкт, предмет праці, мотив, мета, зміст, засоби, способи діяльності, її продукт і результат. Науково-методична діяльність також може описуватися через сукупність конкретних дій і відповідних їм науково-методичних умінь.

Ціннісний аспект науково-методичної діяльності характеризує сутність викладача, його емоційну сферу, здатність емоційно оцінювати різні аспекти діяльності та породжувати більш складні елементи ціннісної свідомості, яка входить як важливий аспект у процес мотивування науково-методичної діяльності, а також у її результати. Ціннісна свідомість служить основою для оцінки при виборі напрямів науково-методичної діяльності, а також визнання значущості результатів науково-методичної діяльності викладача на тому чи іншому етапі його розвитку. Те, що відбувається в процесі науково-методичної діяльності, значно

трансформує особистість викладача: у нього змінюються погляди і переконання, забезпечуючи його професійне вдосконалення.

Результативний аспект науково-методичної діяльності викладача передбачає зміни, які мають як відчутний, так і нематеріальний характер. Наприклад, результати науково-методичної діяльності можуть бути відображені у формі публікацій: монографій, наукових статей, підручників і навчальних посібників, доповідей на конференціях, симпозіумах, методичних розробок. Окремі оригінальні результати науково-методичної діяльності поповнюють наукові знання з дисципліни, яка вивчається, і безпосередньо впливають на якість викладання. Також відповідні результати можуть оцінюватися на педагогічному рівні і виступати у формі знань, умінь і способів діяльності, проявлятися у вигляді світоглядних і поведінкових якостей. Крім того, результати науково-методичної діяльності можуть бути представлені опосередковано і закріпитися на рівні моральної та інтелектуальної свідомості особистості.

На наш погляд, відповідно до вищесказаного науково-методична діяльність характеризується як багатofункціональна відкрита педагогічна система (бік професійної діяльності викладача вузу), у середині якої за допомогою злагодженості всіх елементів відбувається наукове осмислення викладачем своєї педагогічної діяльності і створюються педагогічні нововведення, що мають прикладне значення. Науково-методична діяльність являє собою єдність трьох видів діяльності викладача: методичної, інноваційної та наукової, участь в яких забезпечує його особистісно-професійний розвиток.

Р. П. Бойчук, канд. юрид. наук., доц.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ-ПРАВознавців

Розвиток ринкових відносин в Україні зумовив зростання попиту на фахівців-правознавців, при цьому сформувався